२०८१।०८।२३ गते

सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू
सिंहदरबार, काठमाडौं ।

विषय: ध्यानाकर्षण पत्र ।

सामन्ती, निरंकुश, केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्यव्यवस्थाले सृजना गरेका सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्ने मुख्य उद्देश्य साथ संविधान [illegible] संविधान [illegible] आठ वर्ष बितिसक्दा पनि प्रदेश [illegible] संविधानको एकल सूचीमा रहेको विषयमा आफ्नो अधिकार प्रयोग गर्न नपाएको कारणले प्रदेशको शान्ति सुरक्षा, सुशासन र प्रशासनमा प्रदेशको एकल अधिकार सूचि [illegible] विषयहरू कार्यान्वयनमा समस्या उत्पन्न भएको व्यहोरा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूलाई विदितै छ । संविधानको [illegible] नै स्वीकार गरी सकेको 'केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्यव्यवस्थाले सृजना गरेका सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन [illegible] र [illegible] सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूले प्रदेशलाई अधिकार [illegible] र [illegible] [illegible] प्रतिबद्धता [illegible] [illegible] संविधानको [illegible] सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट [illegible] परिणाममुखी [illegible] लागि [illegible] ध्यानाकर्षणका लागि अनुरोध गर्दछौं ।

१. **प्रदेश प्रहरीको व्यवस्थापन:** प्रहरी [illegible] संघीय [illegible] २०७६ साल माघ २८ [illegible] संविधानको अनुसूचि ६ [illegible] प्रदेशलाई [illegible] प्रहरी [illegible] हस्तान्तरण [illegible] संविधानले [illegible] प्रदेशको एकल अधिकारको [illegible] कार्यान्वयन हुन [illegible] छैन । [illegible] सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूलाई ध्यानाकर्षण [illegible] गराउँदछौं ।

२. **[illegible] सेवा [illegible] व्यवस्थापन:** [illegible] सेवा [illegible] जनतालाई प्रभावकारी सेवा [illegible]

सम्बन्धि विभिन्न समस्याको सामना गर्दैआएको स्थिति छ । अतः प्रदेशमा खटिने कर्मचारीलाई प्रदेश सरकारको मातहतमा रहनेगरी र स्थानीय तहहरुमा खटिने प्रशासकीय अधिकृतहरुलाई प्रदेश सरकार मातहतमा रहनेगरी कर्मचारी खटाउन पाउने अधिकारसहित यो सम्बन्धि निजामती सेवा ऐन तत्काल संघीय संसदबाट पारित गर्न वा तत्काल पारित हुन नसके अवस्था भए नागरिकको प्रभावकारी सेवा पाउने अधिकारलाई ध्यानमा राखी सरकारको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने अध्यादेश जारी भए पनि तद्नुरुप सम्बोधनको लागि ध्यानाकर्षण गराउदछौं ।

३. **सार्वजनिक जग्गाको प्रयोगको सम्बन्धमा:** प्रदेश सरकारबाट आफ्नो सेवा संचालनका लागि सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको उपभोग, प्रयोग गर्नु पर्ने भएको र वर्तमानमा यो रहेको कानुनी व्यवस्था तथा नीतिगत निर्णयहरुबाट अहिलेको विद्यमान अवस्था अन्तर्गत सार्वजनिक पर्ती, ऐलानी, वन क्षेत्र भित्र रहेको जग्गा भूमि आयोगको दर्ता गर्ने कार्य र प्रदेश भित्र रहेका मालपोत वन परियोजना समेत प्रदेश वन मन्त्रालय अन्तर्गत राखि अन्य सरकारी जग्गाहरुको प्रयोग, उपभोग, समुचित व्यवस्थापन र भूमि व्यवस्थापनको अभिलेख राख्न नापी कार्यालय र भूमि प्रशासन कार्यालय प्रदेश अन्तर्गत नरहेको मात्रै प्रदेश सरकारले जग्गा नीतिमा निज प्रदेश मन्त्रिपरिषदलाई अधिकार नरहेका हुनाको सन्दर्भमा पनि भूमि व्यवस्थापनमा एकात्मक शासन व्यवस्थाको नै निरन्तरता पाइरहेको हुँदा यी अधिकारहरु संघीय शासन व्यवस्थाको अभ्यासका लागि अविलम्ब प्रदेश मन्त्रिपरिषदका अधिकार हस्तान्तरण हुनको लागि आवश्यक कानुनमा संशोधन, नीतिगत निर्णयहरुमा परिवर्तन हुनका लागि सम्बन्धित निकायहरुको ध्यानाकर्षण गराउदछौं ।

४. **गुठी जग्गाको सम्बन्धमा:** संविधानको अनुसूची ६ को क्रम संख्या २१ अनुसार गुठी व्यवस्थापनको जिम्मा प्रदेशको एकल अधिकार रहेको स्थिति छ । त्यसैले प्रदेशको सिंहदरबार मानिएको एक धार्मिक मठमन्दिर, गोलघर, गुठी पनि एक हो । यसैगरी गुठी जग्गा तथा सम्पत्तिहरु गुठी मातहत रहेको छ र यी जग्गा तथा सम्पत्तिहरुको उचित व्यवस्थापन हुन नसकेकोले अतिक्रमण हुने गरेको गुनासाहरु संचार माध्यमबाट प्राय: आउने गरेको पनि सम्भावना अनुसार नै छ । संविधानको अनुसूची ६ को क्रम संख्या २१ बमोजिम प्रदेशको एकल अधिकारको सूचीमा गुठी व्यवस्थापन संघीय सरकारको यथोचित प्रयास नभएको कारण प्रदेशले गुठी जग्गा सम्बन्धी व्यवस्थापनमा आफ्नो अधिकार प्रयोग गर्न नपाउने अवस्थाको सृजना भई संवैधानिक व्यवस्थाको पालना र निर्वाह गर्न सकिरहेका छैनौं । अतः प्रदेशको एकल अधिकारको सूचीमा रहेको गुठी व्यवस्थापनको सम्बन्धमा अविलम्ब आवश्यक कानुनहरुमा संशोधनका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको ध्यानाकर्षण गराउदछौं ।

५. अर्थ सम्बन्धी

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ६ को उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तः शुल्क वापत उठेका राजस्वमा नेपाल सरकारले सत्तरी प्रतिशत र प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहलाई १५/१५ प्रतिशत बाँडफाँट गरिने गैर न्यायिक वितरण प्रणालीलाई पुनरावलोकन गरी संघीय सरकारले ५० प्रतिशत, प्रदेश सरकारलाई ३० प्रतिशत, स्थानीय सरकारलाई २० प्रतिशत पर्ने गरी कानूनमा संशोधन गरी व्यवस्थापन हुन अनुरोध गर्दछौं।

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई राजस्व बाँडफाँट र अनुदान वितरण गर्ने प्रणालीमा जनसंख्या र मानव विकास सूचांकलाई प्रमुख आधार तथा मापदण्ड बनाई राजस्व बाँडफाँट तथा अनुदान वितरण गर्नेका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउन संघीय व्यवस्थापिकाको लागि अनुरोध गर्दछौं।

६. <u>अभियोजनसम्बन्धमा</u>: प्रदेशको एकल सूचीमा रहेको विषयमा बनेका कानूनहरूले गर्ने दण्ड र कैदसम्बन्धी व्यवस्था गरेको भए पनि संघीय सरकार अभियोजनको लागि प्रदेशलाई अभियोजनको अधिकार दिनुपर्ने आवश्यक कानूनमा संशोधन गर्न सहजीकरण नभएकाले प्रदेशबाट निर्मित कानूनहरूको कार्यान्वयनमा पनि जटिलता उत्पन्न भएकोले प्रदेशलाई अभियोजन सम्बन्धी अधिकारको प्रयोगका लागि उचित व्यवस्थापन हुनका लागि पनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छौं।

अन्त्यमा, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट यी विषयहरूका तत्काल सम्बोधन हुने गरी प्रक्रिया अगाडी बढाइ दिन सम्माननीयज्यूबाट पनि प्रदेशलाई अधिकार सम्पन्न बनाउन र संघीयतालाई प्रभावकारीरूपमा लागू गर्नेको लागि सार्वजनिक रूपमा व्यक्त हुँदै आएको प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन हुनका लागि अनुरोध गर्दछौं।

यी बुँदाहरु कार्यान्वयन नभएर ३० दिन पछि हामी संघर्षको कार्यक्रम तय गर्न बाध्य हुनेछौं।

सरोज कुमार यादव
मुख्यमन्त्री एवम् जनता समाजवादी दलका नेता

कृष्ण प्रसाद यादव– मन्त्री, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय एवम् नेपाली कांग्रेस, संसदीय दलका नेता